

Армиш Н. В.

*аспірантка кафедри історії та теорії держави і права юридичного факультету
Волинського національного університету імені Лесі Українки
ORCID:0009-0005-5773-582X*

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ РОБОТИ ПРОКУРОРА У КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕННЯХ, ПОВ'ЯЗАНИХ З ДОМАШНІМ НАСИЛЬСТВОМ, ДЕ ПОТЕРПІЛИМИ Є ДІТИ

Проблема насильства над дітьми є доволі гострою. Її актуальність полягає у необхідності невідкладної та планомірної імплементації міжнародного законодавства у національне, впровадження міжнародних стандартів прав людини, в тому числі стосовно запобігання та протидії домашньому насильству.

Діти являють собою особливу соціально-вразливу групу, щодо яких законом передбачено закріплення додаткових правових гарантій для захисту їх прав і законних інтересів, тому, коли дитина зазнає насильства, соціальні служби, медичні заклади, правоохоронні органи, прокурори та суд, зобов'язані сприяти їх дотриманню та реалізації.

Конституція України саме на прокурора покладає організацію і процесуальне керівництво досудовим розслідуванням та підтримання публічного обвинувачення в суді, оскільки саме прокурор є ключовою процесуальною фігурою, яка координує та забезпечує злагоджену та ефективну діяльність органу досудового розслідування з іншими учасниками провадження, які і забезпечують максимальне дотримання прав та інтересів потерпілої від домашнього насильства дитини.

Методичними рекомендаціями Комітету міністрів Ради Європи про правосуддя, дружнє до дитини, передбачено одержання та забезпечення права дитини бути проінформованою про свої права, одержати належний доступ до правосуддя, бути проінформованою та почутою у провадженні, яке її стосується та з урахуванням її розвитку наповнити змістом участь дитини у процесі. Наслідком неналежного виконання цих функцій та завдань, передбачає гарантоване статтею 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод від 1950 року право дитини на справедливий суд,

Ураховуючи викладене та реалізуючи основні засади Національної стратегії реформування системи юстиції щодо дітей на період до 2023 року, задля ефективної імплементації міжнародних стандартів правосуддя дружнього до дитини під час здійснення кримінального провадження, Офісом Генерального прокурора, Міністерством внутрішніх справ України, Міністерством юстиції України та Міністерством соціальної політики України видано спільний

наказ № 150/445/2077/5/187 від 01.06.2024, відповідно до якого на території низки областей України запроваджено реалізацію пілотного проекту щодо імплементації міжнародних стандартів правосуддя дружнього до дитини у практичну діяльність, серед яких є і Волинська область.

Правосуддя дружнє до дитини передбачає, насамперед, застосування процедур, адаптованих до потреб неповнолітніх, використання процесуальних документів, зрозумілих для неповнолітнього, створення безпечних та комфортних умов для дитини, уникнення її повторної віктимізації, надання комплексної допомоги дитини та перебуває у постійному фокусі уваги прокурора.

Саме тому та в рамках реалізації вказаного Проекту, з метою дотримання найкращих інтересів дітей у кримінальних провадженнях за їх участю, органами прокуратури розроблено пам'ятки про права неповнолітньої особи залежно від її процесуального статусу викладені доступною для дитини мовою, які, наразі, використовуються органами досудового розслідування.

Крім того, реалізуючи положення Конвенції Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства вжито заходів для забезпечення: проведення опитувань дитини, у спеціально обладнаному та прилаштованому для цих цілей приміщенні, підготовленою до таких цілей особою, з метою якомога меншої кількості опитувань потерпілої дитини та забезпечення супроводу дитини законним представником або, де це доцільно, дорослим, якою вона сама вибирає, якщо стосовно цієї особи не буде винесено мотивованого рішення про інше (п. b, c, d, e, f ч. 1 ст. 35).

З огляду на викладене, а також на необхідність врахування найкращих інтересів дитини під час допитів у кримінальних провадженнях, пов'язаних з домашнім насильством, прокурорами органів прокуратури забезпечується проведення допитів неповнолітніх потерпілих за методикою «Зелена кімната» та у судовому засіданні в порядку ст. 225 КПК України.

Також впроваджено можливості проведення процесуальних дій з неповнолітніми у Центрі захисту та соціально-психологічної підтримки у процесі правосуддя дітей, які постраждали або стали свідками насильства (модель «Барнахус»), яка реалізується і на території Волинської області.

«Барнахус» вважається однією з найбільш ефективних моделей захисту дитини від насильства та подолання наслідків насильства. Такий центр — це насамперед дружнє середовище, у якому завдяки співпраці різних інституцій — правоохоронних органів, правозахисників, кримінального судочинства, служб захисту дітей, медичних працівників і працівників сфери захисту психічного здоров'я — по-

страждалим дітям забезпечуються ефективний захист та правосуддя, а також мінімізуються наслідки травматизації дитини.

Зокрема, згідно інформації Офісу Генерального прокурора, упродовж 2024 року в Україні облаштовано 159 спеціальних «Зелених кімнат», де створено дружні до дитини умови для допиту та проведено процесуальні дії з 341 дитиною, у 85 % кримінальних проваджень забезпечено психологічну підтримку дітей під час проведення слідчих дій та 70 % дітей, з якими проводилися слідчі дії на базі центрів за моделлю «Барнахус» надано комплексну допомогу. Такими діями вдалося досягти, що у 70 % проваджень, де діти є потерпілими, розглянуті в суді без їх участі, шляхом застосування інструментарію, передбаченого п.11 ст.615 та ст. 225 КПК України.

Список використаних джерел

1. Про захист прав людини і основоположних свобод : Конвенція 1950 року URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text (дата звернення : 01.11.2024).
2. Про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства : Конвенція Ради Європи № 4988-VI від 20.06.2012. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_927#Text (дата звернення : 01.11.2024).
3. Про права дитини : Конвенція схваленими резолюцією 50/155 Генеральної Асамблеї ООН від 21 грудня 1995 року. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text (дата звернення : 01.11.2024).
4. Права дитини : декларація прийнята резолюцією 1386 (XIV) Генеральної Асамблеї ООН від 20.11.1959. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_384#Text (дата звернення : 01.11.2024).
5. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення : 01.11.2024).
6. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення: 01.11.2024).
7. Про прокуратуру : Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1697-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text>. (дата звернення: 01.11.2024).
8. Про запровадження та реалізацію пілотного проекту щодо імплементації міжнародних стандартів правосуддя, дружнього до дитини, у практичну діяльність : спільний наказ Офісу Генерального прокурора, Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства юстиції України, Міністерства соціальної політики від 30.05.2024 № 124/354/632/5/263 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0150905-23#Text>. (дата звернення: 01.11.2024).
9. Офіційна сторінка Департаменту захисту інтересів дітей та протидії домашньому насильству Офісу Генерального прокурора у Фейсбук. URL: